వంశానుగతం

మళ్ళీ మరోసారి మెలకువ వచ్చింది...

ఆ రాత్రి అలా మెలకువ రావటం అప్పుడే అది మూడోసారి.. పక్కనే వున్న మరో మంచం మీద జానకి నిద్రపోతోంది.

అదృష్టమంటే జానకిది... ప్రతి విషయాన్నీ తేలికగా తీసుకుంటుంది. దేన్ని గురించీ ఎక్కువగా ఆలోచించదు. అందుకే అంత హాయిగా నిద్రపోగలుగుతోంది.

కిటికీలోంచి వెన్నెల గదిలో పరచుకుంటోంది...

లేచి వెళ్ళి కిటికీ దగ్గర నిలబడ్డాను...

పెరట్లో వున్న మొక్కలు తలలు వంచి నిశ్శబ్దంగా నిద్రపోతున్నాయి... ఆ మొక్కలన్నింటినీ కాపాడే రక్షకభటునిలా నిలబడి వుంది వేపచెట్టు...

ఆ వేపచెట్టు వయస్సు ఇరవై ఏళ్ళు!

నాన్న పోయికూడా అప్పుడే ఇరవై ఏళ్ళయింది!...

బహుశా నాన్నకూడా ఇలా నిద్రరాని రాత్రులు ఎన్నో గడిపి వుండాలి. జీవితంలో ఎంతగానో అలసిపోయుండాలి... కానీ నేనెప్పుడూ అలసటని చూసిన జ్ఞాపకంలేదు...

నాకు గుర్తున్నదల్లా ఒక్కటే!

"నువ్ పెద్దవాడివై ఇల్లు కట్టిస్తే-నా చివరి రోజుల్లో-ఆ యింట్లోనే హాయిగా గడుపుతాను!"- అంటూ నా చింపిరితలలోకి తన వేళ్లుపోనిచ్చి

నన్ను తన గుండెలమీదకు లాక్కుని-ముద్దుపెట్టుకుంటూ అన్నమాట!.. ఆ మాటే నా కిప్పటికీ గుర్తుండిపోయింది...

తాను పోగొట్టుకున్న సర్వస్వాన్నీ తిరిగి పొందుతున్న అనుభూతి వుంది ఆ మాటలో,..! ఆస్తిపాస్తు లివ్వకపోయినా ఆకాశమంత ఆప్యాయతను పంచుతున్న 'తియ్యదనం' వుంది ఆ ముద్దులో!...

అందుకే అది నేనెప్పటికీ మరచిపోను...అసలది మరచిపోగలిగితే-ఇప్పుడు ఇలాంటి పరిస్థితి రాకపోయేది.

ఆ రోజు...!

ఇప్పటి మాట కాదు...నలభై ఏళ్ళ క్రితం నాటి మాట!

అప్పుడు నాకు పదేళ్ళు...

ఆ సాయంత్రం - నేను స్కూలునుంచి ఇంటికి వచ్చేసరికి కొంచెం పొద్దుపోయింది. గుమ్మం దగ్గరకు రాగానే-లోపలనుంచి మాటలు వినిపించాయి...నాన్న ఎవరితోనో మాట్లాడుతున్నాడు...,నేను గుమ్మం దగ్గిరే నిలబడిపోయాను ఆ మాటలు వింటూ!

చూడండి కేశవయ్యగారూ! ఇంతకాలం ఎలాగో ఆగేరు... మరొక్క రెండేళ్ళు ఓపికపట్టండి...నేను రిటైర్ కాగానే నా ప్రావిడెంటు ఫండు తాలూకు డబ్బు నాకు తిరిగివస్తుంది...అప్పుడు మీ బాకీ అణా పైసలతో సహా తీర్చేస్తాను..."

అంటే..?

నాన్న కేశవయ్యగారికి బాకీ ఉన్నారనమాట!...ఎంతో?...

"మీ ఇంటి చుట్టూ ఎన్నిసార్లు తిరగమంటావయ్యా?...ఎన్నిసార్లు నోటు తిరగరాయమంటావ్? ఒకటా? రెండా? ఎనిమిదివేలు!

వడ్డీతో పదకొండువేలయింది.... అవతల నా వ్యాపారం కూడా అంతంత మాత్రంగానే వుంటోంది....” – కేశవయ్య అంత గట్టిగానూ, ధీమా గానూ మాట్లాడుతూంటే ఆ క్షణాన నాకప్పుడు మా హెడ్‌మాష్టారు గుర్తుకొచ్చారు.... ఆయనంటే మా స్కూల్లో పిల్లలందరూ ఎంతో భయపడేవారు అప్పట్లో....

“నిజమే! మీరన్నది కాదనను! కానీ నా పరిస్థితి కూడా కొంచెం ఆలోచించండి కేశవయ్యగారూ! పిల్లలిద్దరి పెళ్ళిళ్ళూ ఎలాగో మీదయవల్ల అయిందనిపించి - వాళ్ళని అత్తవారింటికి పంపించాను. ఇంక నాకు బాదరబందీ లేమీలేవు. ఒక్క రెండేళ్ళు ఓపికపడితే మీ అప్పు తీర్చకపోను....”-ఆ వయసులో నాకంతగా తెలియలేదు కానీ- నాన్న మాటలు దీనంగా వుండివుండాలి....

గుమ్మం పక్కనేవున్న కిటికీ దగ్గరకు వెళ్ళి—లోపలకు చూశాను.

కేశవయ్య ఛివాల్న లేచాడు.

“అయ్యా రాఘవరావ్‌గారు!.... ‘నిండా మునిగినవాడికి చలేమిటి’ అన్నట్లు మీరు బాగా మునిగిపోయున్నారు కనుక మీకేం బాధనిపించదు.’ తన చేను కౌలుకిచ్చి, తాను మరోచోటకి పాలేరుగా వెళ్ళినట్లు - నాకీ అవస్థ ఎందుకు చెప్పండి.... అవతల మా అబ్బాయి మెడిసిన్ పాసయి కూర్చున్నాడు....వాడిచేత సిటీలో ‘ప్రాక్టీస్’ పెట్టించాలి. మీరేం చేస్తారో ఎలా తీరుస్తారో నాకనవసరం! ఒక్క నెలరోజుల్లో నా బాకీ మొత్తం చెల్లువేయించకపోతే అనవసరంగా నేను కోర్టుకి వెళ్ళవలసివస్తుంది.... మీరు మీ మర్యాద నిలుపుకోవటం మంచిది!”-గబగబా చెప్పేసి అంత కంటే గబగబా వెళ్ళిపోయాడు.

అలా వెళ్ళిపోతున్న కేశవయ్యను చూడగానే అప్పుడు నాకెంతో కోపం వచ్చింది.

ఆ వెంటనే నాన్నవైపు చూశాను.... నిస్సహాయంగా కుర్చీలో వెనక్కి చేరగిలబడి, రెండు చేతులూ మెడ వెనుక పెట్టుకుని - కళ్ళు మూసుకున్నారు.

లోపలకు నడిచాను... వంటింట్లో అమ్మ బియ్యంలో రాళ్ళు ఏరుతోంది. అప్పుడు నేను చూడలేదు గానీ-అమ్మ కళ్ళల్లోకూడా కన్నీళ్ళు కదిలేవుంటాయి.

ఆ రాత్రి అసలు నేను నిద్రపోలేదు. కేశవయ్యే నా కళ్ళల్లో నిలిచిపోయాడు. అతనికి నాన్న ఎందుకు బాకీపడ్డారో ? ఎనిమిదివేలు వడ్డీతో పదకొండువేలు !.... బహుశా అక్కయ్యలిద్దరి పెళ్ళికీ, కేశవయ్య దగ్గర అప్పుతీసుకుని వుండాలి. అక్కయ్యలు పుట్టిన చాలా ఏళ్ళకి నేను పుట్టానట ! అమ్మ అప్పుడప్పుడు అంటూండేది. అందుకే "మా. అమ్మకి నేనంటే ఎంతో గారంట !" ఈ మాట మా పక్కింటి సుబ్బులత్తయ్యగారంటూండేవారు....

పదిరోజులు గడిచేయి.... మా యింటికి ఎవరో రావటం—ఇల్లంతా చూసుకోవటం-నాన్నతో ఏదో మాట్లాడటం- నాక్కొంచెం వింతగానే అనిపించింది.

ఓ రోజు రాత్రి అన్నంతింటూ అమ్మనడిగేను.

"మనింటిలోకి ఎవరైనా అద్దెకు వస్తున్నారా ?"- అని.

"కాదు ?.... మనమే మరో ఇంటికి అద్దెకు వెడుతున్నాం"- అని అమ్మ చెప్పలేదు....

అంతమాత్రాన జరగవలసింది జరక్క-మానలేదు.

మా ఇల్లు మరెవరికో అమ్ముడయిపోయింది. కేశవయ్య బాకీ వడ్డీతో సహా చెల్లుబడయిపోయింది.

ఆ ఊళ్ళోనే మరో చిన్న ఇంటికి మా మకాం మారింది.

మా ఇల్లు ఖాళీ చేస్తుంటే అమ్మ పొందిన ఆవేదన అంతా ఇంతా కాదు. అంతకు ముందురాత్రి నాన్న అసలు నిద్రపోలేదనుకుంటాను. ఆయన కళ్ళు చింతనిప్పుల్లా కనిపించాయి.

అంత చిన్న వయసులో ఎలాంటి అనుబంధాన్నీ పెంచుకోని నాకే-ఇల్లు వదిలి మరొక చోటికి వెళ్ళిపోతూంటే మనసంతా వెలితిగా అయిపోయింది. అలాంటిది తన కష్టాల్ని రూపాయలుగా మార్చి-వాటితో ఆ ఇల్లు కట్టి-అందులో ఎన్నో ఏళ్ళు అమ్మతో సాహచర్యాన్ని పంచుకున్న నాన్నగుండెలకది రంపపుకోత కాదూ ?....

మేం అద్దెకు తీసుకున్న ఇల్లు-చాలా చిన్నది. మూడే గదులు ! అందులో ఒకటి వంటగది. తక్కిన రెండుగదుల్లోనూ సామానంతా సర్దేసరికి మరీ ఇరుకనిపించింది. అందుకే అనవసరమనిపించిన సామాన్లన్నిటినీ కట్టకట్టి అటకమీద పారేశారు.

అలా అటకమీద పారేసిన వాటిలో నరసరావుపేట వాలుకుర్చీ కూడా ఒకటి !

ఆ కుర్చీ మా వసారాగదిలో ఎప్పుడూ వాల్చేవుండేది. పొద్దున్నే లేచి కాలకృత్యాలన్నీ తీర్చుకున్నాక అందులోనే కూర్చుని పేపరు చదువుకునేవాడు నాన్న....

సాయంత్రం స్కూలునుంచి వచ్చాక అలసిపోయిన శరీరానికి అందులోనే సేదతీర్చేవారు. అప్పుడప్పుడు నాన్న ఇంటిలో లేనపుడు నేనూ అందులోనే పడుకునేవాణ్ణి. ఎంత హాయిగా వుండేదనీ!

ఆ వాలుకుర్చీని కూడా కట్టకట్టి అటకమీద వేశారంటే-జీవితంలో నాన్న ఎంతగా రాజీపడ్డారో నాకిప్పుడిప్పుడు అర్ధమవుతోంది. ఏదో ఒక నాడు నేనూ జీవితంలో అలాగే రాజీపడవలసి వస్తుందని అప్పుడు నేను అనుకోలేదు. అందుకే-ఆనాడు నాన్నతో అన్నాను.

"ఈ ఇల్లు మరీ చిన్నదిగా వుంది... మీకుర్చీవేసుకునేందుక్కూడా చోటులేదు...మరో పెద్ద ఇంటికి వెళ్ళిపోదాం నాన్నగారు!" అని.

భోజనంచేస్తున్న నాన్న ఒక్క క్షణంసేపు నావైపు చూశారు... ఆ తర్వాత గమ్మత్తుగా నవ్వేశారు. అది తెచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వు! లేకపోతే అంత గమ్మత్తుగా ఉండదు. ఆ నవ్వులో నిర్లక్ష్యమే వుందో నిరాశే వుందో నాకు తెలియలేదు.

ఆ తర్వాత నాన్నకి వక్కపొడి అందిస్తూ,

"రోజూ మీరు కూర్చునే కుర్చీని కూడా అటకమీద వేసేయటం మీకంటే వాడికే ఎక్కువ బాధగా వుంది పాపం!" అంది అమ్మ.

వక్కపొడి నోటిలో వేసుకుని నన్ను దగ్గరకు తీసుకున్నారు నాన్న.

"నువ్ పెద్దాడివై ఇల్లు కట్టిస్తే, అందులో నాకో గది ఇద్దువు గాని! ఆ గదిలో నాకుర్చీ వేసుకుని కృష్ణారామా అనుకుంటూ చివరి రోజులు హాయిగా గడిపేస్తాను" నా చింపిరి తలలోకి తన వేళ్ళు పోనిచ్చి నుదుటిమీద ముద్దుపెట్టుకుంటూ అన్నారు.

తాను పోగొట్టుకున్న సర్వస్వాన్నీ తిరిగి పొందుతున్న అనుభూతి కని పించింది ఆయన మాటల్లో. ఆస్తిపాస్తులివ్వకపోయినా, ఆకాశమంత ఆప్యాయతను పంచుతున్న తియ్యదనం వుంది ఆ ముద్దులో!

ఆ మాటా, ఆ సంఘటనా నే నెప్పటికీ మరచిపోలేను.... అందుకే. నాన్న కోరిక తీర్చాలనే పట్టుదల నాలో తిష్టవేసుకుంది. 'అందమైన ఇల్లు కట్టాలి! ఆ ఇంటిలో నాన్నకోసం వాలుకుర్చీ ఎప్ప టికీ వాల్చేవుండాలి!"

నేనేం చేస్తున్నా, ఏం చదువుకున్నా నాముందు, నాన్న కోరికే కొండంత రూపంతో ప్రత్యక్షమయ్యేది....నా వయసుతోపాటు అదీ పెరిగి పెద్దదైంది....

రాత్రింబగళ్ళు కష్టపడి చదివేను...."బిఎస్సీ" పాసయిం తర్వాత మెడిసిన్ చదవాలని ఉబలాటపడ్డాను. అందుకు కారణం లేకపోలేదు.

అప్పట్లో మా వూళ్ళో కృష్ణమాచార్యులుగారని ఓ డాక్టరుగారుండే వారు. ఎవరినైనా ముందు పరీక్ష చేయాలంటే ఆయన అయిదు రూపాయలు తీసుకునేవాడట...ఆపైన మందులిచ్చినందుకూ, ఇంజక్షన్లు చేసినందుకూ, ఇంటికొచ్చి పేషెంటును చూసినందుకు, వేర్వేరుగా రేట్లు పెట్టి డబ్బు వసూలుచేసేవాడు. నేనూ ఆయనలా ఓ డాక్టర్నయితే రెండుచేతులా డబ్బు సంపాదించి. నాన్నకోసం త్వరగా ఇల్లుకట్టేయచ్చు!

అదీ కారణం....

అయితే, మెడిసిన్‌లో సీటుకోసం అప్లయ్ చేసినప్పుడు "కోటా ప్రకారం అందరికీ పంచగా 'నాదాకా రాలేదు' పొమ్మన్నారు. గత్యం తరం లేక 'బిఇడి చదివేను. సైన్సు స్టూడెంటుని కాబట్టి, అదృష్టం కూడా కలిసొచ్చి. ఉద్యోగం కూడా త్వరగానే వచ్చింది.

ఆ వెంటనే ఓ ఇంటివాణ్ణి కావటం, మళ్ళీ మరో ఏడాది తిరి గొచ్చేసరికి ఓ చంటాణ్ణి ఎత్తుకోవటం వరుసగా జరిగిపోయాయి.

అయినా నాన్నమాట నేను మరచిపోలేదు. రిటైరైన తర్వాత ఆయన నాదగ్గరే వుండేవారు. పెన్షన్ పేరుతో వచ్చే ఎనభై రూపాయ లకు సాయంగా నలుగురు పిల్లలకు ట్యూషన్లు చెప్పి మరో ముప్పై సంపాదించేవాడు.

నేనూ కష్టపడటం నేర్చుకున్నాను. రెండు మూడు 'పార్ట్‌టైమ్' ఉద్యోగాలు చూసుకున్నాను. పేపర్లు దిద్ది, గైడ్లు రాసి, ట్యూషన్లు చెప్పి డబ్బు కూడబెట్టేను.

అలా ఓ పదేళ్ళు ఉద్యోగం వెలగబెట్టింతర్వాత ఎలాగైతేనేం చిన్న ఇల్లు కట్టగలిగేను. ఆ ఇంట్లో నాన్నకోసం ప్రత్యేకంగా ఓ గది!.... ఇంటికి 'రాఘవనిలయం' అని నాన్నపేరే పెట్టాను. ఆయన ఆనందానికి అవధుల్లేకపోయాయి.

గృహప్రవేశం జరిగింది....నాన్న మనసులో చిప్పిలిన ఆనందం ఆయన వయస్సునికూడా మరపించింది.

ఆ మర్నాడే, మిత్రుల సలహామీద, పెరట్లో రెండు అరటి మొక్కలు, ఓ వేపమొక్క, కొన్ని పూలచెట్లు నాటించాను.

అప్పుడే నాన్న అన్నారు.

"మనకి వేపమొక్క ఆనవాయితీ కాదురా!" అని.

"మొక్కలు వేసుకోవటంలో కూడా ఆనవాయితీలూ, సాంప్ర దాయాలూ ఏమిటీ మూఢనమ్మకాలు కాకపోతే?" అనుకున్నాను.

"ఇందులో ఆనవాయితీ ఏమిటి నాన్నా!.... వేపచెట్టు చాలా

మంచిది....ఈ చెట్టుమీదనుంచి వచ్చేగాలి మనల్ని ఆరోగ్యంగా ఉంచుతుంది !" అన్నాను.

నాన్న మరేం బదులు చెప్పలేదు....

కానీ, విచిత్రం ! !

ఆ రాత్రి రెండుగంటలవేళ గుండెల్లో నెప్పిగా వుందని మంచినీళ్ళు తాగుతూనే మరోలోకానికి వెళ్ళిపోయారు నాన్న !....

వేపమొక్క అచ్చిరాలేదన్నారు కొందరు.... గృహప్రవేశ ముహూర్తం మంచిదికాదని మరికొందరు తీర్మానించారు. కొత్త ఇల్లు బలికోరిందనీ ఇంకొందరన్నారు....

ఏది ఏమయినా, నా బాధమాత్రం ఒక్కటే !

ఇల్లు కట్టించినందుకు నాన్న తృప్తితో మురిసిపోయుండవచ్చునేమో గానీ, ఆ వాలుకుర్చీలో, ముచ్చటగా మూడురోజులైనా కూర్చోకుండానే వెళ్ళిపోయారు.

ఆ వేపమొక్క నాటివుండకపోతే నాన్న ఆయువు తీరిపోయేదికాదా ?....ఏమో ?....

ఓసారి ఆ వేపచెట్టువైపు నిశితంగా చూశాను. దట్టమైన ఆకులతో బలమైన రెమ్మలతో నిండుచూలాలిలా కనిపిస్తోంది.

దాని వయసు ఇప్పుడు ఇరవై ఏళ్లు !....

నాన్న పోయికూడా ఇరవయ్యేళ్లు కావస్తోంది....

కిటికీలోంచి పడుతున్న వెన్నెలనీడ మరింత పొడుగయింది.... పెరటిలోంచి వీస్తున్న వేపగాలి కొత్తరకం సువాసలను మోసుకొస్తోంది.

నిద్రరావటంలేదు....పక్కగదిలో శారదా, రాజూ పడుకున్నారు. రాజు ఏదో పలవరిస్తున్నాను. ఇంటిలోనూ బడిలోనూ వాడు బ్రిలియంట్‌గా వుంటాడు. చదివేది ఆరోక్లాసే అయినా కాలేజీ స్టూడెంట్‌లా పోజు పెడతాడు వాణ్ణి శ్రద్ధగా చదివిస్తే జిల్లాకలెక్టరు కావచ్చు. నాలాగా వాడు జీవితంతో రాజీపడి బడిపంతులుగానో, "ఎన్జీవో"గానో బ్రతకటానికి సిద్ధపడకూడదు.

కానీ...ఎలా ?...

అంతకంటేముందు శారద పెళ్ళిసమస్య కాళ్ళక్రింద అగ్నిగోళంలా తయారైంది. "ఇన్నాళ్లూ ఏదో చదువుతోంది"కదా అని వూరుకున్నాం. ఇహ తప్పదు మరి !

శారద 'పెద్దమనిషై' అప్పుడే ఆరేళ్ళయింది. దానికి తెలివితేటలూ, అణకువా ఇచ్చిన దేవుడు అందాన్నివ్వటం మర్చిపోయాడు. తాను అనాకారిననే విషయాన్ని శారదకూడా మర్చిపోయి ఎక్కువ సమయాన్ని పుస్తకాలు చదవటానికే వెచ్చిస్తోంది. మొన్ననే ఎమ్మే ప్యాసయింది. ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నాలు చేస్తోంది.

అంతకంటే ఎక్కువగా కాకపోయినా, కనీసం అంతవరకైనా చదివిన వరుడు కావాలిగా ? మరి అలాంటివాడు, అనాకారైన శారదను చేసుకునేందుకు సిద్ధపడతాడా ?

పడతాడు !...అయితే ఎటొచ్చీ అతని రేటు అతని కివ్వాలి !

ఆలోచిస్తే పెళ్ళికూడా ఓ వ్యాపారమేనేమో అనిపిస్తుంది... కాకపోతే ఏలూరు సంబంధం వాళ్ళు అంత "వ్యాపారధోరణిలో" మాట్లాడివుండరు.

పెళ్ళికొడుకు పేరు ఆనందరావు. ఫరవాలేదు. బాగానేవుంటాడు. "ఎమ్‌కాం" పాసయి జూనియర్ లెక్చరర్‌గా పనిచేస్తున్నాడు. అంత చదువు చదివినందుకూ, అలాంటి ఉద్యోగం చేస్తున్నందుకూ పదిహేను వేలు కట్నంకావాలట అతగాడికి!... అప్పుడనుకున్నాను, శారదను చదివించి, తెలివితక్కువ పనిచేశానని!... పోతే అమ్మాయి అనాకారి కనక మరో మూడువేలు అదనం!... మొత్తం పద్ధెనిమిదివేల కట్నం.

డబ్బిచ్చి సుఖాన్ని కొనుక్కోవచ్చునని విన్నానే కానీ, డబ్బు తీసుకుని అనాకారితనాన్నీ, అపిటితనాన్నీ మరచిపోవచ్చునని నేనెప్పుడూ వినలేదు.

శారదకు పెళ్ళిచేయక తప్పదు! కట్నం ఇవ్వకా తప్పదు! కారణం "ఆడపిల్ల గుండెలమీద కుంపటి" అని గుండెగుండెమీదా శిలాక్షరాలతో రాసిన ఈ సమాజంలో నేనూ ఒక మామూలు మనిషిని కనక!

అందుకే నేను ఆ నిర్ణయం తీసుకున్నాను.

ఇల్లు అమ్మాలి!!

ఒకనాడు నా తండ్రి చేసిన పని నేనిప్పుడు చేయాలి. తప్పదు! నా తండ్రి తాను చేసిన అప్పు తీర్చటానికి ఇల్లు అమ్మేస్తే—

నేను అప్పుచేయకుండానే, బాధ్యత తీర్చుకునేందుకు తప్పనిసరిగా అమ్ముకుంటున్నాను.

ఎవరు ఎలా అమ్మినా పరిస్థితి ఒకటే! ఫలితమూ ఒకటే!

పోనీ, ఇంటిని అమ్మకుండా తనకాపెట్టి అప్పుతీసుకొస్తే దాని మీద వడ్డీలకు వడ్డీలు కట్టాలి! నాన్న ఎనిమిదివేలు అప్పుతీసుకొచ్చి వడ్డీతో పదకొండువేలు తీర్చారు!

అయినా అప్పంటే నాకు చాలా భయం. అప్పుచేసిన వాడికి అన్నం సహించదు. అప్పున్నవాడికి నిద్రపట్టదు. అప్పుచేసిన వాడిలా తలవంచుకుని తిరగవలసి వస్తుంది. చిన్నప్పుడు మా రామూర్తి మేష్టారు చెప్పేవారు— 'అప్పు నిప్పులాంటిదనీ, అప్పులేనివాడే అందరిలోకీ భాగ్యవంతుడనీ!'

అయినా ఏది శాశ్వతం?....

ఒక లక్ష్యంతో ఆనాడు ఇల్లు కట్టేను. ఆ లక్ష్యం పూర్తిగా నెరవేరకపోయినా, ఇంట్లో ఇరవైయ్యేళ్ళు కాపురం చేశాం. బ్రతికి నంతకాలం ఇంకెలాగా బ్రతకం! అప్పుడు ఎవరేమైతే నాకేం? అందుకే ఆ నిర్ణయం తీసుకున్నాను.

తెల్లవారితే 'రాఘవనిలయం' పరాధీనమైపోతుంది. అది తల్చుకుంటే నాకు నిద్రరావటంలేదు.

జానకి ఎంత హాయిగా నిద్రపోతోందీ?

ఇంతవరకూ ఈ విషయం జానక్కి తెలియనివ్వకుండా జాగ్రత్త పడ్డాను. రేపు మాత్రం తెలవదా?

తెలిస్తే జానకి ఏమంటుంది?

"నాకెందుకు చెప్పలేదూ?" అంటూ ముందు కోపంగా అరుస్తుంది. తరవాత మనసుకి నచ్చచెప్పుకుని, ఆ మనసులోనే ఏడుస్తుంది....

మరి శారద ఏమంటుందో?

"నా పెళ్ళికోసం ఈ ఇల్లు అమ్మమని ఎవడేడ్చారూ?.... నేను ఉద్యోగం చేసుకుని నా డబ్బుతో నేనే పెళ్ళిచేసుకునేదాన్ని!" అంటూ గొడవచేస్తుంది.

పాపం....రాజు!.... నా పరిస్థితిని అర్థంచేసుకోలేక అయో మయంగా చూస్తాడు.

తెల్లవారితే– "రాఘవనిలయం" లోని అందరిముందూ నేను దోషిగా నిలబడాలి!

అసలు ఇప్పుడే ఇంట్లో అందర్నీ లేపేసి అసలు విషయం చెప్పేస్తే!? అవును!.... అప్పుడు నా మనసుకొక్కస్త ప్రశాంతత లభించి, కంటికింత కునుకుపడుతుందేమో!? నిజానికి ఇది ఇంట్లో అందరి సమస్య! దీన్ని పరిష్కరించటంలో అందరికీ బాధ్యత ఉంది! నేనే ఎందుకు బాధపడాలి? బాధను వాళ్ళమాత్రం పంచుకోకూడదా?

తెల్లవారిం తర్వాత రాఘవనిలయాన్ని కొనుక్కునే పెద్దమనుషులు వస్తారు. అప్పుడైనా జానకి అడుగుతుంది విషయమేమిటని? సంగతి తెల్సుకుని గొడవచేయవచ్చు కూడా! వాళ్ళందరి ముందూ హేళనగా మాట్లాడుతుందేమో?....

అందుకే, ఇప్పుడు చెప్పేయటమే మంచిది.

నిద్రపోతున్న జానకిని తట్టి పిలిచాను.

"ఏమిటండీ?" ఉలిక్కిపడి లేచింది.

"కాసిని మంచినీళ్ళు కావాలి!"

తీసుకొచ్చింది. నేను సగం తాగి తక్కినవి జానకిని తాగ మన్నాను.

"జానకీ! నిద్రపట్టటంలేదు!" అన్నాను. చెప్పబోయే విషయా నికి నాందిగా.

"కొంచెం పంచదారనీళ్ళు త్రాగితే నిద్రపడుతుందేమో ఇవ్వ మంటారా ?" అడిగింది.

"వద్దు ! కూచో !.... నీతో మాట్లాడాలి !"

అర్థంకాక నావైపు అయోమయంగా చూసింది...

"అమ్మా....శారదా !.. రేయ్..రాజూ !" గట్టిగా పిలిచాను.

"మీకేమన్నా మతిగాని పోయిందా ?.... వాళ్ళని నిద్రలేపుతా రెందుకూ ?" ఖంగారుగా నావైపు చూస్తూ అడిగింది జానకి.

అప్పటికే. శారదా, రాజూ లేచివచ్చారు. వాళ్ళను కూడా మంచం మీద నా ప్రక్కన కూర్చోమన్నాను.

"అర్జంటుగా ఇరవై వేలు కావల్సివచ్చాయి !....ఎందుకూ. ఏమిటీ అని మీరడగొద్దు....మనకి "ఆస్థి" ఏదైనా ఉందీ అంటే అది ఈ ఇల్లు ఒక్కటే !.... దీన్ని తనఖాపెట్టి అప్పు తెస్తే నెలకి మూడువందలైనా కట్టాల్సి వస్తుంది ! అప్పు అప్పులా వుండిపోగా, నా జీవితమంతా వడ్డీ కట్టడానికి సరిపోదు... అందుకే ఇల్లు అమ్మేస్తున్నాను..." అందరి ముఖకవళికల్ని గమనిస్తూ చెప్పేను.

రాజూ, శారదా ఒకరిముఖాలొకరు చూసుకున్నారు... జానకీ మాత్రం గాభరాపడిపోతూ—

"ఇల్లమ్మటం ఏమిటండీ ? అసలిప్పుడేం ప్రమాదం వచ్చింది ?" అడిగింది.

"నే నేదో దారుణమైన ప్రమాదంలో ఇరుక్కుని దానినుంచి బయటపడటానికి ఈ ఇల్లు అమ్మబోవటంలేదు. అలాగే, నేనేదో అప్పులపాలయిపోయి, ఆ అప్పుల్నించి తప్పించుకోవలసి రాదు !..

ఆ మాటకొస్తే నిప్పులాంటి అప్పుని గుండెల్లో దాచుకుని నిమిషనిమిషం నిస్సత్తువగా బ్రతికేబదులు ఆ అప్పు చేయకుండా వుండాలనే ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాను. రేపే మన ఇల్లు అమ్ముడైపోతోంది. నామీద గౌరవం వుంచి, నా పరిస్థితిని అర్థంచేసుకుంటారని ముందుగా చెబుతున్నాను ?"

ఈసారి జానకి మరేం బదులు చెప్పకుండా తలవంచుకుంది.. శారద వైపు చూశాను... దాని కళ్ళల్లో కన్నీళ్లు !"

"నాకు తెలుసు నాన్నా !... నా పెళ్ళిచేయటం కోసమే ఈ ఇల్లు అమ్మేస్తున్నావ్... అంతేగా ?" అంటూ తన ముఖాన్ని చేతుల్లో దాచుకుంది...

ఆ క్షణాన నా కళ్ళల్లోనూ నీళ్ల తిరిగేయి...

"అవును శారదా ! నిన్నో అయ్యచేతిలో పెట్టటం కన్నందుకు మా బాధ్యత... ఆ బాధ్యత తీర్చుకున్నాననే తృప్తీ. అప్పులేదనే సంతృప్తీ ఈ రెండూ నా మిగిలిన జీవితానికి తోడుగా వస్తాయి..నాకొచ్చే పెన్షన్‌తో ఏ అద్దె ఇంట్లోనో హాయిగా వుండగల్గుతాను..."ఓదార్పుగా అన్నాను.

అంతలోనే రాజు నా దగ్గరగా జరగేడు...

"పోన్లే నాన్నా ! ఇల్లు అమ్మేసి అక్కయ్య పెళ్ళి చేసెయ్యండి ! నేను పెద్దవాడినయ్యాక ఇంతకంటే మంచి ఇల్లు కడతాను... అందులో నువ్వూ అమ్మా నాతో వుండచ్చు !" అన్నాడు.

పన్నెండేళ్లు నిండని రాజు అలా అంటూంటే మళ్ళీ మరోసారి నలభై ఏళ్ళ క్రితంనాటి గతం గుర్తుకొచ్చింది...

అప్పుడూ నేను ఇలాగే అనుకున్నాను... కానీ నాన్నలా నేనూ జీవితంతో రాజీపడ్డాను.... నాన్న ఇల్లు కట్టి అమ్మేశారు... నేనూ ఇల్లు కట్టి అమ్మేశాను,..

కొన్ని గుణాలూ. పోలికలూ, ఆలోచనలూ-వంశానుగతంగా వస్తాయంటారు. రాజుకూ్కడా ఇలాంటి పరిస్థితి రాదుకదా ?....

'ఇల్లు కట్టటంకంటే - కట్టిన ఇంటిని నిలబెట్టుకోవటమే గొప్ప విషయ' మని చెప్పాలనుకున్నాను రాజుతో....

కానీ... ఏమీ చెప్పలేక. మూగబాధతో వాణ్ణి దగ్గరకు తీసుకుని నుదుటిమీద ముద్దుపెట్టుకున్నాను ।

అంతే ।।

❋ యువ సెప్టెంబర్ '1981'